

Literatura

- Adamec P, Kryštof D., Šolc M., *Historie seniorského vzdělávání a Asociace univerzit třetího věku České republiky*, [w:] *Univerzity třetího věku na vysokých školách*, Masarykova Univerzita, Brno 2011.
- Aleksander T., *Andragogika*, Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Wyższej Szkoły Biznesu i Przedsiębiorczości, Ostrowiec Świętokrzyski 2002.
- Aleksander T., *Andragogika. Podręcznik akademicki*, Instytut Technologii Eksploatacji PIB, Radom–Kraków 2009.
- Alheit P., *Podejście biograficzne do całożyciowego uczenia się*, „Teraźniejszość – człowiek – edukacja”, nr 3(55), DSWE, Wrocław 2011.
- Andrzejewska A., *(Nie)bezpieczny komputer*, Akademia Pedagogiki Specjalnej, Warszawa 2008.
- Arcbuckle, T., Nohara Le-clair C., Pushkar D., *Effect of Off-Target Verbosity on Communication Efficiency in a Referential Communication Task*, „Psychology and Aging”, vol. 15 no. 1, American Psychological Association, Washington 2000.
- Balczerek-Paradowska B., *Zamiast wstępu*, [w:] *W obliczu starości*, Wyd. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Katowice 2007.
- Barney D., *Spoleczeństwo sieci*, Wyd. Sic!, Warszawa 2008.
- Bartoszek A., *Dom, w którym mieszka starość*, [w:] *OswoićStarość.pl*, Wyd. Instytut Łukasiewicza, Kraków 2012.
- Barwińska D., *Uczenie nieformalne i incydentalne w procesie całożyciowego uczenia się dorosłych*, [w:] *Edukacja ustawiczna dorosłych w europejskiej przestrzeni kształcenia z perspektywy polskich doświadczeń*, Wyd. UMCS, Lublin 2009.
- Batorski D., Zajac J.M., *Między alienacją a adaptacją. Polacy w wieku 50+ wobec Internetu*, Wyd. UPC Polska, Warszawa 2011.
- Bąk A., Hołda M., *Seniorzy w sieci. Między stereotypem a prawdą*, [w:] *Człowiek zalogowany. Od mowy nienawiści do integracji w sieci*, Biblioteka Jagiellońska, Kraków 2013.
- Bednarek J., *Media w nauczaniu*, Mikom, Warszawa.

- Bednarek J., *Teoretyczne i metodologiczne podstawy badań nad człowiekiem w cyberprzestrzeni*, [w:] *Cyberświat – możliwości i zagrożenia*, Wyd. Naukowe Żak, Warszawa 2009.
- Bednarek J., *Multimedia w kształceniu*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012.
- Bednaříková I., *U3V a e-learning ve vzdělávání senior – prognózy, možnosti a bariery*, [w:] *Univerzity třetího věku na vysokých školách*, Masarykova Univerzita, Brno 2011.
- Bednaříková I., *Kapitoly z andragogiky 1*, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc 2012.
- Bednaříková I., *Kapitoly z andragogiky 2*, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc 2012b.
- Bendyk E., *Dylematy społeczeństwa sieciowego*, [w:] *Szkola w dobie Internetu*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009.
- Bendyk E., *Bunt sieci*. Polityka Spółdzielnia Pracy, Warszawa 2012.
- Beneš M., *Andragogika*, Grada, Praha 2008.
- Billewicz G., *Interfejs użytkownika a rozwój społeczeństwa informacyjnego*, [w:] *Społeczeństwo informacyjne*, Tom I, Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania, Katowice 2004.
- Błądowski P., *Starzenie się jako problem społeczny. Perspektywy demograficznego starzenia się ludności Polski do roku 2035*, [w:] *Aspekty medyczne, psychologiczne, socjologiczne i ekonomiczne starzenia się ludzi w Polsce*, Termedia Wydawnictwa medyczne, Warszawa 2012.
- Borczyk W., *Mamo, co chciałabyś robić?*, [w:] *OswoićStarość.pl.*, Wyd. Instytut Łukasiewicz, Kraków 2012.
- Borczyk W., Wnuk W., *Edukacja w starości i do starości*, [w:] *Strategie działania w starzejącym się społeczeństwie. Tezy i rekomendacje*, Wyd. Rzecznik Praw Obywatelskich, Warszawa 2012.
- Brühlmeier A., *Kształcenie człowieka*, Wyd. Impuls, Kraków 2011.
- Burke D., Mackay D., Worthley J., Wade E., *Of the tip of the tongue. What causes word finding failures in young and older adults*, „Journal of memory and language”, no. 30, Elsevier, Philadelphia 1991.
- Castells M., *Społeczeństwo sieci*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
- Ciura G., Zgliczyński W., *Wprowadzenie*, [w:] *Starzenie się społeczeństwa polskiego*, nr 2(30) 2012, Studia Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu, Warszawa 2012.
- Čornaničová R., *Od praxe k teorii edukácie seniorov*, [w:] *Schola gerontologica*, Masarykova Univerzita, Brno 2005.
- Kucsera C., *Improving the Quality of Life of the Elderly with ICT – Results of an R&D Project*, [w:] *Challenges of Ageing Societies in the Visegrad Countries*, Hungarian Charity Service of the Order of Malta, Budapest 2013.
- Cuprjak M., *Refleksyjny andragog*, „Rocznik Andragogiczny 2010”, Akademickie Towarzystwo Andragogiczne, Warszawa–Toruń 2010.

- Cyboran B., *Popularyzacja wiedzy jako zagubiony wymiar edukacji ustawicznej dorosłych*, [w:] *Edukacja ustawiczna dorosłych w europejskiej przestrzeni kształcenia z perspektywy polskich doświadczeń*, Wyd. UMCS, Lublin 2009.
- Czarkowski J., *Kształcenie komplementarne człowieka dorosłego*, „Rocznik Andragogiczny”, Akademickie Towarzystwo Andragogiczne, Warszawa–Toruń 2009.
- Czerniawska O., *Dylematy andragogiki*, „Rocznik Andragogiczny 2011”, Akademickie Towarzystwo Andragogiczne, Warszawa–Toruń 2011.
- Czerniawska O., *Nowe drogi w andragogice i gerontologii*, Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna, Łódź 2011b.
- Dijk J.V., *The Deepening Divide. Inequality in the Information Society*, Thousand Oaks, Sage 2005.
- Dijk J.V., *Spoleczne aspekty nowych mediów*, PWN, Warszawa 2010.
- Drlíková E., Neuwirth J., Prajerová K., Šolc M., *Univerzita Karlova v Praze*, [w:] *Univerzity třetího věku na vysokých školách*, Masarykova Univerzita, Brno 2011.
- Dubas E., *Geragogika – Dyscyplina pedagogiczna o edukacji w starości i do starości*, [w:] *Seniorzy w rodzinie, instytucji i społeczeństwie*, Wyd. Wyższa Szkoła Zarządzania i Marketingu, Sosnowiec 2005.
- Dubas E., *Auksologia andragogiczna. Dorosłość w przestrzeni rozwoju i edukacji*, „Rocznik Andragogiczny”, Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica w Płocku, Warszawa–Toruń 2009.
- Dubas E., *Etapy dorosłości a proces kształcenia*, [w:] *Dorosły w procesie kształcenia*, Wyższa Szkoła Administracji, Bielsko-Biała 2009b.
- Dzięgielewska M., *Czy można zapobiegać marginalizacji i dyskryminacji ludzi starszych?*, [w:] *Edukacja dorosłych wobec zjawiska marginalizacji*, Wyd. Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna, Mysłówice 2007.
- Eger L., *Technologie vzdělávání dospělých*, Západočeská univerzita v Plzni, Plzeň 2005.
- Eger L., *Vzdělávání dospělých a ICT aktuální stav a predikce vývoje*, Nava, Plzeň 2012.
- Eger L., *Univerzity třetího věku v ČR*, [w:] *Starzenie się i starość w dynamicznie zmieniającym się świecie / Stárnutí a stáří v rychle se měnícím světě*, Oficyna Wydawnicza Humanitas, Sosnowiec–Praga 2013.
- Fabiś A., *Edukacja seniorów – odpowiedź na wymagania współczesności*, [w:] *Unowocześnienie procesu kształcenia*, Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna, Mysłówice 2005b.
- Fabiś A., Wąsiński A., *Aktywność seniorów w Internecie*, [w:] *Aktywność społeczna, kulturalna i oświatowa seniorów*, Biblioteka Gerontologii Społecznej, Wyższa Szkoła Administracji, Bielsko-Biała 2008.
- Fabiś A., Wąsiński A., *Autokreacja w świetle kształtowania kompetencji andragogicznych na przykładzie kształcenia profesjonalnych edukatorów w Szwajcarii*, [w:] *Dorosły w procesie kształcenia*, Wyższa Szkoła Administracji, Bielsko-Biała 2009.

- Fabiś A., Tomczyk Ł., *What old people need new media for?*, [w:] *Edukácia človeka – problémy a výzvy pre 21. Storočie*, Univerzitná knižnica Prešovskej univerzity v Prešove, Prešov 2013.
- Franken R., *Psychologia motywacji*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2006.
- Frąckiewicz L., *Starość jako problem społeczno-ekonomiczny*, [w:] *W obliczu starości*, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Katowice 2007.
- Frąckowiak A., *Organizacja procesu kształcenia dorosłych. Między porządkiem a chaosem*, [w:] *Dorosły w procesie kształcenia*, Wyższa Szkoła Administracji, Bielsko-Biała 2009.
- Frąckowiak A., *Ustawiczne samokształcenie*, [w:] *Kształcenie ustawiczne podstawą nowoczesnej edukacji*, Wyd. ITEE, Radom 2011.
- Frk B., *Digitální nerovnost a budoucnost vzdělávacích technologií*, [w:] *Celoživotní učení a sociální politika: vazby a přesahy*, AIVD ČR, Praha 2012.
- Gałązka E., Mastalerz E., *Ewaluacja osiągnięć uczniów z techniki informatyki*, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2002.
- Georgiu A., Marks A., Braithwaite J., Westbrook J., *Gaps, Disconnections and Discontinuities – The role of Information Exchange in the Delivery of Quality Long-Term Care*, „The Gerontologist”, 53/5/2013. Oxford University Press, Oxford 2013.
- Giddens A., *Socjologia*, Wyd. PWN, Warszawa 2004.
- Gierszewski D., *Nieformalne uczenie się w procesie całonocnej edukacji – w kontekście niemieckiej debaty*, [w:] *Uczący się dorosły w zmieniającym się świecie*, Wyd. Wyższa Szkoła Administracji, Bielsko-Biała 2010.
- Goban-Klas T., *Od ludzi turinga do pokolenia sieciaków. Rola narzędzi informacyjnych i komunikacyjnych w kształtowaniu osobowości społecznej*, [w:] *Psychologia i informatyka. Synergia i kontradycje*, Wyd. Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2010.
- Goban-Klas T., *Wartki nurt mediów. Ku nowym formom społecznego życia informacji*, Universitas, Kraków 2011.
- Gogołek W., *Informacyjne b-wykluczenie*, [w:] *Psychologia i informatyka. Synergia i kontradycje*, Wyd. Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2010.
- Golonka J., *Kurs obsługi komputera dla seniorów – doświadczenia płynące z projektu @ktywny Senior*, [w:] *Trzecia zmiana. Andragogiczne rozważania na temat projektu @ktywny senior*, Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii i Eksploatacji PIB, Wrocław 2012.
- Gołdys A., Krzyżanowska Ł., Stec M., Ostrowski Ł., *Zoom na UTW. Raport badania*, Towarzystwo Inicjatyw Twórczych, Warszawa 2012.
- Górnica K., *Ekskluzja społeczna w perspektywie koncepcji socjo-kulturowych*, [w:] *Edukacja dorosłych wobec współczesnego wykluczenia: współczesność i teraźniejszość*, Wyd. ATA oraz Ateneum, Warszawa–Gdańsk 2012.

- GPS LIFE, [w:] *Współczesne oblicza starzenia się*, „Biblioteka Gerontologii Społecznej” 3/2013, Wyd. Naukowe Śląsk, Katowice 2013.
- Halicki J., *Edukacja seniorów w aspekcie teorii kompetencyjnej*, Wyd. TransHumana, Białystok 2000.
- Hartley J., *Aging and individual differences in memory for written discourse*, [w:] *Language, Memory and Aging*, Cambridge University Press, New York 1988.
- Hatar C., *Sociálny andragóg ako pomáhajúca profesia v systéme rezidenčialnej starostlivosti o seniorov*, „Lifelong learning – celoživotní vzdělávání”, roc. 3/1, 2013, Mendelova Univerzita v Brně Institut celoživotního vzdělávání, Brno 2013.
- Hejnicka-Bezwińska T., *Pedagogika ogólna*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008.
- Hofman D., Tomczyk Ł., *Działalność Latarników Polski Cyfrowej Równej Szans jako innowacyjna forma przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu*, „Rocznik Andragogiczny 2012”, Akademickie Towarzystwo Andragogiczne, Warszawa 2012.
- Holmerová I., Wija P., *Dlouhověkost, aktivní stárnutí a uplatnění na trhu práce: perspektivy, podmínky a příležitosti*, [w:] *Vzdělávání a rozvoj seniorů*, Univerzita Karlova Filozofická fakulta, Praha 2013.
- Hołda M., *Edukacja osób starszych w zakresie korzystania z Internetu*, [w:] *Edukacja w dwóch światach offline i online*, Wyd. WiR Partner, Kraków 2011.
- Horáková R., *Nedoslýchavost v období senia*, [w:] *Schola gerontologica*, Masarykova Univerzita, Brno 2005.
- Hornowski B., *Badania zdolności umysłowych osób w wieku emerytalnym*, „Przegląd psychologiczny” nr 3, Polskie Towarzystwo Psychologiczne, Warszawa 1974.
- Hrabačková K., *Regulace a autoregulace ve výchově a vzdělávání*, [w:] *Hledání kořenů výchovy v současné společnosti*, Paido, Brno 2006.
- Hrapkiewicz H., *Aktywność osób starszych*, [w:] *Zapobieganie wykluczeniu społecznemu*, Akademia Ekonomiczna, Katowice 2005.
- Hrapkiewicz H., *Potrzeby osób w wieku starszym i próba ich realizacji*, [w:] *Seniorzy w rodzinie, instytucji i społeczeństwie*, Wyd. Wyższa Szkoła Zarządzania i Marketingu, Sosnowiec 2005b.
- Illeris K., *Trzy wymiary uczenia się. Poznawcze, emocjonalne i społeczne ramy współczesnej teorii uczenia się*, Wyd. Dolnośląska Szkoła Wyższa Edukacji, Wrocław 2006.
- Jankowski D., Przyszczypkowski K., Skrzypczak J., *Podstawy edukacji dorosłych*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1996.
- Jaroševská E., *Některé poznámky k diskuzi o stárnutí*, [w:] *Starzenie się i starość w dynamicznie zmieniającym się świecie/Stárnutí a stáří v rychle se měnícím světě*, Oficyna Wydawnicza Humanitas, Sosnowiec–Praga 2013.
- Jurczyk-Romanowska E., *Motywacje, oczekiwania i postulaty towarzyszące seniorom w podjętej edukacji informatycznej*, [w:] *Trzecia zmiana. Andragogiczne*

- rozważania na temat projektu @ktywny senior, Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii i Ekspolatacji PIB, Wrocław 2012.
- Jurczyk-Romanowska E., Golonka J., Gulanowski J., *Szkolenie z zakresu nauki obsługi komputera i Internetu – scenariusze zajęć*, [w:] *Trzecia zmiana. Andragogiczne rozważania na temat projektu @ktywny senior*, Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii i Ekspolatacji PIB, Wrocław 2012.
- Jurek Ł., *Wykluczenie społeczne osób starszych – analiza problemu z perspektywy kształcenia ustawicznego*, [w:] *Uniwersytety Trzeciego Wieku – przeciw wykluczeniu dla społeczeństwa wiedzy*, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2012.
- Jurgiel A., *Wykluczenie społeczne a funkcje edukacji dorosłych*, [w:] *Edukacja dorosłych wobec zjawiska marginalizacji*, Wyd. Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna, Mysłówice 2007.
- Juszczak S., *Cele i zadania technologii informacyjnej i edukacji medialnej*, [w:] *Pedagogika medialna, Tom II*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.
- Juszczak S., *Cele i założenia metodyki kształcenia edukacji medialnej i technologii informacyjnej*, [w:] *Pedagogika medialna, Tom II*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008b.
- Juszczak S., *Treści i program edukacji medialnej i technologii informacyjnej*, [w:] *Pedagogika medialna, Tom II*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008v.
- Juszczak S., *Projektowanie procesu dydaktycznego w edukacji medialnej i technologii informacyjnej*, [w:] *Pedagogika medialna, Tom II*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008d.
- Kaliszewska K., *Nadmierne używanie Internetu*, Wyd. UAM, Poznań 2007.
- Kania T., *Z doświadczeń uniwersytetów trzeciego wieku w Cieszynie i w okolicy*, [w:] *Seniorzy w środowisku lokalnym (badania empiryczne i przykłady dobrych praktyk)*, Wyd. Uniwersytet Śląski, Katowice 2013.
- Kargul J., *Obszary pozaformalnej i nieformalnej edukacji dorosłych*, DSWE, Wrocław 2001.
- Kargul J., *Rodzina jako podmiot całościowej edukacji dorosłych*, „Chowanna”, Tom 2(25), Uniwersytet Śląski, Katowice 2005.
- Kargul J., *O zmianach w kształceniu dorosłych*, [w:] *Dorosły w procesie kształcenia*, Wyższa Szkoła Administracji, Bielsko-Biała 2009.
- Karney J., *Człowiek i praca. Wybrane zagadnienia z psychologii i pedagogiki pracy*, Wyd. Międzynarodowa Szkoła Menedżerów, Warszawa 1998.
- Kaszkur-Niechiwek B., *Kursy komputerowe dla seniorów – poradnik*, Wyd. Stowarzyszenie Akademia Pełni Życia, Kraków 2005.
- Kemper S., Thompson M., Marquis J., *Logitudinal Change in Language Products Effects of Aging and Dymetia on Gramatical Complecity and Propositional Content*, „Psychology and Aging” vol. 16 nr. 4, American Psychological Association, Washington 2001.

- Kędzierska B., *Informatyczne kształcenie i doskonalenie nauczycieli*, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2005.
- Kielar-Turska M., *Rozwój człowieka w pełnym cyklu życia*, [w:] *Psychologia. Podręcznik akademicki*, GWP, Gdańsk 2003.
- Kielar-Turska M., Świątek A., *Specyfika komunikowania się w wieku senioralnym*, [w:] *Spoleczne wymiary starzenia się*, Biblioteka Gerontologii Społecznej, Wyższa Szkoła Administracji, Bielsko-Biała 2011.
- Klej A., *Człowiek zalogowany w serwisie społecznościowym – komu potrzebna jest integracja w sieci?*, [w:] *Człowiek zalogowany. Od mowy nienawiści do integracji w sieci*, Biblioteka Jagiellońska, Kraków 2013.
- Kniejska P., *Czy srebrnowłosi esemesują? Determinanty rozwoju telefonii komórkowej dla seniorów w Niemczech i na świecie*, [w:] *Seniorzy w świecie nowych technologii. Implikacje dla praktyki edukacyjnej oraz rozwoju społeczeństwa informacyjnego*, „Biblioteka Gerontologii Społecznej” 1–2/2013, Wyd. Naukowe Śląsk, Katowice 2013.
- Knowles M., Holton E., Swanson R., *Edukacja dorosłych*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2009.
- Kocianová R., *Personální činnost a metody personální práce*, Grada, Praha 2010.
- Kocianová R., *Personální řízení – Východiska a vývoj*, Grada, Praha 2012.
- Konieczna-Woźniak R., *Uniwersytety Trzeciego Wieku w Polsce*, Wyd. UAM, Poznań 2001.
- Konieczna-Woźniak R., *Dorosłość człowieka jako źródło jego autoedukacji*, [w:] *Uczący się dorosły w zmieniającym się świecie*, Wyd. Wyższa Szkoła Administracji, Bielsko-Biała 2010.
- Konieczna-Woźniak R., *Seniorzy w społeczeństwie wiedzy i informacji*, [w:] *Seniorzy w rodzinie, instytucji i społeczeństwie*, Wyd. Wyższa Szkoła Zarządzania i Marketingu, Sosnowiec 2005.
- Kotarba K., Radzik J., *Dobry nauczyciel w pamięci osób starszych*, [w:] *Seniorzy w rodzinie, instytucji i społeczeństwie*, Wyd. Wyższa Szkoła Zarządzania i Marketingu, Sosnowiec 2005.
- Kowaleski J., *Ludzie starzy w polskim społeczeństwie w pierwszych dekadach XXI wieku*, [w:] *Ludzie starzy w polskim społeczeństwie w pierwszych dekadach XXI wieku*, Uniwersytet Łódzki, Łódź 2006.
- Kowalewska A., *Wybrane układy i funkcje organizmu człowieka ważne dla procesów uczenia się*, [w:] *Biomedyczne podstawy kształcenia i wychowania*, PWN, Warszawa 2010.
- Kozak A., Łąguna M., *Metody prowadzenia szkoleń*, GWSP, Sopot 2009.
- Kozielecki J., *Transgresja i kultura*, Wyd. Akademickie „Żak”, Warszawa 2002.
- Kozielecki J., *Psychotransgresjonizm – nowy kierunek psychologii*, Wyd. Akademickie „Żak”, Warszawa 2007.

- Kreutz M., *Zmiany pamięci u ludzi starych*, „Studia psychologiczne” nr 10, Komitet Psychologii Polskiej Akademii Nauk, Wrocław 1970.
- Kron F., *Pedagogika. Kluczowe zagadnienia*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2012.
- Kron F., Sofos A., *Dydaktyka mediów*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2008.
- Krysiński D., *Organizacja samo/pozarządowa jako wsparcie w walce z wykluczeniem cyfrowym osób starszych: szanse i bariery realizacji założonych celów a znaczenie naukowej wiedzy pedagogicznej*, [w:] *Uniwersytety Trzeciego Wieku – przeciw wykluczeniu dla społeczeństwa wiedzy*, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2011.
- Krystoň M., *Motivácia v edukácii seniorov*, „Lifelong learning – celoživotní vzdělávání”, roc. 2/3, 2012, Mendelova Univerzita v Brně Institut celoživotního vzdělávání, Brno 2012.
- Krystoň M., *Význam neformálnej edukácie v kontexte sociálnych zmien*, [w:] *Celoživotní učení a sociální politika: vazby a přesahy*, AIVD ČR, Praha 2012b.
- Krystoň M., *Systémové charakteristiky edukácie seniorov v Slovenskej republike*, [w:] *Vzdělávání a rozvoj seniorů*, Univerzita Karlova Filozofická fakulta, Praha 2013.
- Kulpa-Odgowska A., *Kontynent dwóch prędkości? Europa wobec wyzwań społeczeństwa informacyjnego i konsumpcyjnego*, [w:] *Współczesna Europa w procesie zmian*, Wyd. Difin, Warszawa 2006.
- Kupisiewicz C., *Podstawy dydaktyki ogólnej*, Polska Oficyna Wydawnicza „BGW”, Warszawa 1996.
- Kupisiewicz C., *Szkice z dziejów dydaktyki*, Wyd. Impuls, Kraków 2010.
- Kurek S., *Typologia starzenia się ludności Polski w ujęciu przestrzennym*, Akademia Pedagogiczna, Kraków 2008.
- Laca S., *Wpływ nowoczesnej techniki na życie seniorów w społeczeństwie*, [w:] *Seniorzy w świecie nowych technologii. Implikacje dla praktyki edukacyjnej oraz rozwoju społeczeństwa informacyjnego*, „Biblioteka Gerontologii Społecznej” 1–2/2013, Wyd. Naukowe Śląsk, Katowice 2013.
- Lesková A., *Potenciál massmédií v kontexte socializácie*, [w:] *(KO)MÉDIÁ. Vedecké a odborné štúdie zamerané na mediálnu a marketingovú komunikáciu*, Nitra, UKF 2012.
- Lewandowska-Pająk C., *Obecność ludzi starszych w Interencie. Analiza wybranych portali internetowych dla seniorów*, „Pitwin”, 1/2013, Wyd. Wyższa Szkoła Handlowa, Kielce 2013.
- Lewkowicz K., *Uniwersytet szyty na miarę*, [w:] *OswoićStarość.pl*, Wyd. Instytut Łukasiewicza, Kraków 2012.
- Ledzińska M., Czerniawska E., *Psychologia nauczania. Ujęcie poznawcze*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2011.

- Lubryczyńska K., *Uniwersytety trzeciego wieku w Warszawie*, Biblioteka Edukacji Dorosłych, Wyd. ITEE, Warszawa 2005.
- Lubryczyńska K., *Uniwersytety III Wiek w Polsce*, [w:] *Instytucjonalne wsparcie seniorów – rozwiązania polskie i zagraniczne*, Wyd. Wyższa Szkoła Administracji, Bielsko-Biała 2007.
- Łaszyn J., Wnęk-Gozdek J., „Oddam siebie w dobre ręce” – osoby 60+ jako użytkownicy portali randkowych, [w:] *Współczesne oblicza starzenia się*, „Biblioteka Gerontologii Społecznej” 3/2013, Wyd. Naukowe Śląsk, Katowice 2013.
- Majewska-Kafarowska A., *Dla kogo i po co? Społeczne konteksty funkcjonowania uniwersytetów trzeciego wieku na przykładzie Jaworznickiego Uniwersytetu Trzeciego Wiek*, [w:] *Seniorzy w środowisku lokalnym (badania empiryczne i przykłady dobrych praktyk)*, Wyd. Uniwersytet Śląski, Katowice 2013.
- Malach J., *Kapitoly z andragogiky*, Ostravská Univerzita, Ostrava 2002.
- Malach J., *Wyzwania kongresu UNESCO CONFITEA VI w Brazylii 2009 dla andragogiki i edukacji dorosłych*, [w:] *Edukacja jutra. Edukacja w społeczeństwie wiedzy*, Wyd. Wyższa Szkoła Humanitas, Sosnowiec 2010.
- Malewski M., *Teorie andragogiczne*, Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1998.
- Malewski M., *W poszukiwaniu teorii uczenia się ludzi dorosłych*, [w:] *Stan i perspektywy rozwoju refleksji nad edukacją dorosłych*, Wyd. Uniwersytet Jagielloński, Kraków 2007.
- Malewski M., *Od nauczania do uczenia się o paradygmatycznej zmianie w andragogice*, Wyd. Dolnośląska Szkoła Wyższa, Wrocław 2010.
- Marcinkiewicz A., Mazur K., *Seniorzy w społeczeństwie wiedzy w świetle badań własnych*, [w:] *Seniorzy w świecie nowych technologii. Implikacje dla praktyki edukacyjnej oraz rozwoju społeczeństwa informacyjnego*, „Biblioteka Gerontologii Społecznej” 1–2/2013, Wyd. Naukowe Śląsk, Katowice 2013.
- Matlakiewicz A., *W jaki sposób uniwersytety mogą wspierać uczenie się osób starszych? Funkcjonowanie Instytutu Studiów dla Seniorów w Szkocji*, [w:] *Instytucjonalne wsparcie seniorów – rozwiązania polskie i zagraniczne*, Wyd. Wyższa Szkoła Administracji, Bielsko-Biała 2007.
- Matlakiewicz A., *Ambiwalencja w uczeniu się dorosłych*, „Rocznik Andragogiczny 2011”, Akademickie Towarzystwo Andragogiczne, Warszawa–Toruń 2011.
- Matlakiewicz A., Solarczyk-Szewc H., *Dorośli uczą się inaczej*, Wyd. Centrum Kształcenia Ustawicznego, Toruń 2009.
- Mączyńska E., Gogołek W., *Dylematy nauczyciela informatyki. Czyli jaki wybrać program nauczania?* [w:] *Informatyczne przygotowanie nauczycieli. W okresie zmian i transformacji*, Wyd. Rabid, Kraków 2002.
- Mikuláš P., Fichnova K., Wojciechowski Ł., *Globalization developmnet trends of social network services in Slovak users preferences*, [w:] *(KO)MÉDIA. Vedecké a odborné štúdie zamerané na mediálnu a marketingovú komunikáciu*, UKF, Nitra 2012.

- Morbitz J., *Edukacja wspierana komputerowo a humanistyczne wartości pedagogiki*, Wyd. Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2007.
- Morbitz J., *Spoleczeństwo wiedzy – mit czy realny cel?*, [w:] *Edukacja jutra. Edukacja w społeczeństwie wiedzy*, Wyd. Wyższa Szkoła Humanitas, Sosnowiec 2010.
- Morbitz J., *Seniorzy w społeczeństwie informacyjnym*, [w:] *Seniorzy w świecie nowych technologii. Implikacje dla praktyki edukacyjnej oraz rozwoju społeczeństwa informacyjnego*, „Biblioteka Gerontologii Społecznej” 1–2/2013, Wyd. Naukowe Śląsk, Katowice 2013.
- Mühlpachr P., *Gerontologie – sociální nutnost postmoderní společnosti*, [w:] *Schola gerontologica*, Masarykova Univerzita, Brno 2005.
- Mužik J., *Andragogická didaktika. Řízení vzdělávacího procesu*, Wolters Kluwer, Praha 2011.
- Nowak-Starz G., Markowska M., Zboina B., Grzywna T., *Spoleczny obraz starości w XXI wieku*, [w:] *Starość – obawy, nadzieje, oczekiwania. Wybrane zagadnienia z gerontologii*, „Stowarzyszenie Nauka Edukacja Rozwój”, Ostrowiec Świętokrzyski 2009.
- Okólski M., *Demografia*, Wyd. Naukowe Scholar, Warszawa 2005.
- Olczak R., *Technologie informacyjne w różnych fazach życia człowieka*, [w:] *Edukacja w przebiegu życia od dzieciństwa do dorosłości*, Wyd. Impuls, Kraków 2010.
- Oleś P., *Psychologia człowieka dorosłego*, PWN, Warszawa 2012.
- Orzechowska G., *Przeciwdziałanie defaworyzacji edukacyjno-społecznej osób w późnej dorosłości*, [w:] *Oświata wobec jednostek i grup defaworyzowanych*, Uniwersytet Pedagogiczny, Kraków 2012.
- Ossowski R., *Uniwersytet Trzeciego Wieku – stan i perspektywy rozwoju*, [w:] *Uniwersytety Trzeciego Wieku – dla siebie i innych*, Fundacja UJ, Kraków 2007.
- Pachociński R., *Andragogika w wymiarze międzynarodowym*, Wyd. Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 1998.
- Palán Z., Langer T., *Základy andragogiky*, Univerzita Jana Amose Komenského, Praha 2008.
- Perkowski R., Skrzypa R., Smolka J., *Miejsce ECDL w standardach przygotowania nauczycieli do stosowania technologii informacyjnej*, [w:] *Informatyczne przygotowanie nauczycieli. Konkurencja edukacji informatycznej*, Wyd. Rabid, Kraków 2002.
- Petrová G., Duchovičová J., *Vysokoškolská příprava učitelův v kontexte transformačních procesů*, „Lifelong learning - celoživotní vzdělávání”, roc. 3/1, 2013, Mendelova Univerzita v Brně Institut celoživotního vzdělávání, Brno 2013.
- Pierścieniak K., *Dylematy oceniania osiągnięć edukacyjnych dorosłych*, „Rocznik Andragogiczny”, Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica w Płocku, Warszawa–Toruń 2008.
- Poláková E., Spálová L., *Vybrané problémy metodologie masmediálních študií, Fakulta masmediální komunikace*, Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Trnava 2009.

- Polakowski M., *Spoleczne i ekonomiczne konsekwencje starzenia się społeczeństw a główne kierunki reform systemów emerytalnych w Europie*, „Starzenie się społeczeństwa polskiego”, nr 2(30) 2012, Studia Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu, Warszawa 2012.
- Półturzycki J., *Pedagogika dorosłych*, [w:] *Unowocześnienie procesu kształcenia*, Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna, Mysłowice 2005.
- Półturzycki J., *Samokształcenie w dobie przemian oświatowych*, [w:] *Kształcenie ustawiczne podstawą nowoczesnej edukacji*, Wyd. ITEE, Radom 2011.
- Przetacznik-Gierowska M., *Zmiany rozwojowe aktywności i działalności jednostki*, [w:] *Psychologia rozwoju człowieka. Zagadnienia ogólne*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2006.
- Ratusiński T., *Tablica interaktywna jako narzędzie wspomagające proces nauczania matematyki*, „Edukacja Otwarta” 1/2011, Szkoła Wyższa Pawła Włodkowica, Płock 2011.
- Rice G., *The everyday activities of adults: Implication for prose recall*, „Educational Gerontology”, no. 12, Routledge, London 1986.
- Sarzyńska E., Czechowska-Bieluga M., Kanios A., *Superwizja jako forma wsparcia profesjonalnych kompetencji osób przygotowujących się do pracy w zawodach pomocowych*, [w:] *Edukacja ustawiczna dorosłych w europejskiej przestrzeni kształcenia z perspektywy polskich doświadczeń*, Wyd. UMCS, Lublin 2009.
- Šemberová J., *Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích*, [w:] *Univerzity třetího věku na vysokých školách*, Masarykova Univerzita, Brno 2011.
- Semków J., *Uczenie się koniecznym warunkiem funkcjonowania człowieka w społeczeństwie ryzyka*, [w:] *Stan i perspektywy rozwoju refleksji nad edukacją dorosłych*, Wyd. Uniwersytet Jagielloński, Kraków 2007.
- Šerák M., *Zájmové vzdělávání dospělých*, Portal, Praha 2009.
- Šerák M., *Kompetenční požadavky na sociálního pedagoga v rámci kulturně-osvětové práce*, [w:] *Vybrané diskurzy teorie a praxe ve vzdělávání a uplatnění sociálních pedagogů v kontextu pomáhajících profesí II*, Paido, Brno 2011.
- Šerák M., *Reflexe měnit se role dalšího vzdělávání optikou právních norem*, [w:] *Celoživotní učení a sociální politika: vazby a přesahy*, AIVD ČR, Praha 2012.
- Šerák M., *Měnit se role vzdělávání seniorů v akceleračním světě*, [w:] *Starzenie się i starość w dynamicznie zmieniającym się świecie/Stárnutí a stáří v rychle se měnícím světě*, Oficyna Wydawnicza Humanitas, Sosnowiec–Praga 2013.
- Siemieniecki B., *Komunikacja a społeczeństwo*, [w:] *Pedagogika medialna*, Tom I, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
- Sikorski W., *Edukacja w zakresie technologii informacyjnej na uniwersytetach trzeciego wieku*, [w:] *Seniorzy w świecie nowych technologii. Implikacje dla praktyki edukacyjnej oraz rozwoju społeczeństwa informacyjnego*, „Biblioteka Gerontologii Społecznej” 1–2/2013, Wyd. Naukowe Śląsk, Katowice 2013.

- Silberman M., *Uczymy się uczyć*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2005.
- Skibińska E., *Proces kształcenia seniorów*, [w:] *Aktywność społeczna, kulturalna i oświatowa seniorów*, Biblioteka Gerontologii Społecznej, Wyższa Szkoła Administracji, Bielsko-Biała 2008.
- Skibińska M., *Mikroświaty kobiet. Relacje autobiograficzne*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2006.
- Skórka S., *Umiejętności nauczycieli bibliotekarzy w zakresie technologii informacyjnej*, [w:] *Informatyczne przygotowanie nauczycieli. Konkurencja edukacji informatycznej*, Wyd. Rabid, Kraków 2002.
- Sliwinski M., Smyth J., Stawski R., Wasylshyn C., *Stres i pamięć operacyjna: związki międzyosobnicze i wewnątrzosobnicze*, [w:] *Ograniczenia poznawcze. Starzenie się i psychopatologia*, PWN i SWPS, Warszawa 2006.
- Smolański A., *Tezy i hipotezy pedagogiki*, Wyd. Dolnośląska Szkoła Wyższa Edukacji TWP, Wrocław 2003.
- Smyrnova-Trybulska E., Stach S., *Wykorzystanie LCMS Moodle jako systemu wspomaganie nauczania na odległość*, Wyd. Uniwersytet Śląski, Katowice 2012.
- Solarczyk H., *Kultury edukacji dorosłych: stara, nowa, nowoczesna*, [w:] *Unowocześnienie procesu kształcenia*, Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna, Mysłowice 2005.
- Solarczyk-Ambrozik E., *Znaczenie teorii andragogicznych dla wyjaśnienia i prognozowania aktywności edukacyjnej dorosłych*, [w:] *Stan i perspektywy rozwoju refleksji nad edukacją dorosłych*, Wyd. Uniwersytet Jagielloński, Kraków 2007.
- Šolc M., *Virtuální univerzita třetího věku*, [w:] *Univerzity třetího věku na vysokých školách*, Masarykova Univerzita, Brno 2011.
- Špatenková N., *Univerzita Palackého v Olomouci*, [w:] *Univerzity třetího věku na vysokých školách*, Masarykova Univerzita, Brno 2011.
- Stachowiak B., *Seniorzy w społeczeństwie informacyjnym. Konteksty andragogiczne i geragogiczne*, „Rocznik Andragogiczny”, Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica w Płocku, Warszawa–Toruń 2012.
- Stefaniak-Hrycko A., *Portale internetowe dla seniorów*, „Nowiny lekarskie”, nr 82, Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego, Poznań 2013b.
- Stefaniak-Hrycko A., *Senior w sklepie internetowym. Profil klienta*, [w:] *Seniorzy w świecie nowych technologii. Implikacje dla praktyki edukacyjnej oraz rozwoju społeczeństwa informacyjnego*, „Biblioteka Gerontologii Społecznej” 1–2/2013, Wyd. Naukowe Śląsk, Katowice 2013.
- Studen S., *Szczęśliwi po pięćdziesiątce*, WAiP, Warszawa 2009.
- Studen S., *Psychologia starzenia się i starości*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2011.
- Stine E., Wingfield A., *The assesment of qualitative age differences in discourse processing*, [w:] *Aging and cognition: Knowledge organization and utilization*, North-Holland, Amsterdam 1990.

- Stonawski M., *Ludzie starsi na rynku pracy*, [w:] *Ludzie starsi w rodzinie i społeczeństwie*, Uniwersytet Ekonomiczny, Kraków 2007.
- Stopińska-Pająk A., *Edukacja dorosłych dla wspólnego świata – udział Polaków w międzynarodowej współpracy andragogicznej (pierwsza połowa XX wieku)*, „Chowanna”, Tom 2(25), Uniwersytet Śląski, Katowice 2005.
- Straś-Romanowska M., *Późna dorosłość. Wiek starzenia się*, [w:] *Psychologia rozwoju człowieka*, T. 2. *Charakterystyka okresów życia człowieka*, PWN, Warszawa 2007.
- Straś-Romanowska M., *Człowiek starszy wobec wyzwań współczesności*, [w:] *Uniwersytety Trzeciego Wieku – przeciw wykluczeniu dla społeczeństwa wiedzy*, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2012.
- Stuart-Hamilton I., *Psychologia starzenia się*, Zysk i S-ka, Warszawa 2006.
- Suchy S., *Edukacja dorosłych pracowników i bezrobotnych*, Wyd. Difin, Warszawa 2010.
- Szarota Z., *Gerontologia społeczna i oświatowa. Zarys problematyki*, Akademia Pedagogiczna, Kraków 2004.
- Szkutnik Z., *Integracyjna rola portali społecznościowych dla studentów uniwersytetu trzeciego wieku*, [w:] *Seniorzy w świecie nowych technologii. Implikacje dla praktyki edukacyjnej oraz rozwoju społeczeństwa informacyjnego*, „Biblioteka Gerontologii Społecznej” 1–2/2013, Wyd. Naukowe Śląsk, Katowice 2013.
- Szmiągalska B., Bąk A., Hołda M., *Seniorzy jako użytkownicy Internetu*, „Nauka” 2/2012, Biuro Upowszechniania i Promocji Nauki PAN, Warszawa 2012.
- Szotkowski R., *Od běžné školní tabule k tabuli interaktivní. Z pohledu učitele základní a střední školy*, Paido, Brno 2013.
- Szpunar M., *Nowe-Stare Medium, Internet między tworzeniem nowych modeli komunikacyjnych a reprodukowaniem schematów komunikowania masowego*, IFiS PAN, Warszawa 2012.
- Szpunar M., *Seniorzy w środowisku nowych mediów*, [w:] *Seniorzy w świecie nowych technologii. Implikacje dla praktyki edukacyjnej oraz rozwoju społeczeństwa informacyjnego*, „Biblioteka Gerontologii Społecznej” 1–2/2013, Wyd. Naukowe Śląsk, Katowice 2013.
- Sztompka P., *Socjologia. Analiza społeczeństwa*, Wyd. Znak, Kraków 2002.
- Szukalski P., *Ageizm – dyskryminacja ze względu na wiek*, [w:] *Starzenie się ludności Polski między demografią a gerontologią społeczną*, Uniwersytet Łódzki, Łódź 2008b.
- Szukalski P., *Podsumowanie badania: wnioski i rekomendacje*, [w:] *To idzie starość. Postawy osób w wieku przedemerytalnym*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2008.
- Szukalski P., *Uczestnictwo w rynku dóbr i usług konsumpcyjnych i finansowych*, [w:] *Strategie działania w starzejącym się społeczeństwie. Tezy i rekomendacje*, Wyd. Rzecznik Praw Obywatelskich, Warszawa 2012.

- Szymańczyk J., *Starzenie się polskiego społeczeństwa – wybrane aspekty demograficzne*, [w:] *Starzenie się społeczeństwa polskiego*, Studia Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu, Warszawa 2012.
- Szyska M., *Kształtowanie wizerunku instytucji pomocy społecznej w mediach*, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2013.
- Śliwerski B., *Współczesna myśl pedagogiczna. Znaczenia, klasyfikacje, badania*, Wyd. Impuls, Kraków 2011.
- Świeca M., *Autoedukacja w ponowoczesnym świecie*, [w:] *Unowocześnienie procesu kształcenia*, Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna, Mysłowice 2005.
- Tanaś M., *Media w katalogu środków dydaktycznych*, [w:] *Pedagogika medialna*, Tom I, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
- Tapscott D., *Cyfrowa dorosłość*, WAIp, Warszawa 2010.
- Tomczyk Ł., *E-edukacja seniorów jako element budowy społeczeństwa informacyjnego*, „E-mentor” nr 30/2009, Wyd. SGH, Warszawa 2009.
- Tomczyk Ł., *Wykorzystanie komunikacji cyfrowej przez seniorów*, [w:] *Edukacja, wychowanie, poradnictwo w mediach*, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2010b.
- Tomczyk Ł., *Andragog jako mentor i przewodnik seniorów po zinformatyizowanym świecie*, [w:] *Nauczyciel – wartości – świat*, Tom IV serii *Dialog bez granic*, Wydawnictwo Impuls, Kraków 2011.
- Tomczyk Ł., *Rola organizacji pozarządowych w zaspokajaniu potrzeb edukacyjnych na przykładzie powiatu cieszyńskiego*, [w:] *Samorządność wczoraj i dziś. Wychowanie do społeczeństwa obywatelskiego*, Wyd. Impuls, Kraków 2011b.
- Tomczyk Ł., *Zostań E-obywatelem. Efektywne wykorzystanie komputera i Internetu w życiu codziennym*, Wyd. Augustana, Bielsko-Biała 2011c.
- Tomczyk Ł., *Edukacyjne konteksty wykluczenia cyfrowego wśród osób powyżej 50. roku życia*, [w:] *Oświata dorosłych wobec jednostek i grup defaworyzowanych. Ku społecznej jedności*, Wyd. Uniwersytet Pedagogiczny, Kraków 2012.
- Tomczyk Ł., *Wybrane determinanty kształcenia seniorów w dziedzinie nowych mediów na przykładzie Cieszyńskiego Uniwersytetu III Wieku*, [w:] *Edukacyjna przestrzeń starości*, *Biblioteka gerontologii społecznej* 1/2012, Wyd. Naukowe Śląsk, Katowice 2012b.
- Tomczyk Ł., *O niektórych prakseologicznych aspektach kształcenia seniorów z zakresu technologii informacyjnej*, [w:] *Edukacyjna przestrzeń starości*, „Biblioteka gerontologii społecznej” 1/2012, Wyd. Naukowe Śląsk, Katowice 2012c.
- Tomczyk Ł., *Latarnicy Cyfrowej Polski – charakterystyka nauczania osób starszych w obszarze obsługi nowych mediów w ramach działalności wolontariackiej*, [w:] *Starzenie się i starość w dynamicznie zmieniającym się świecie / Stárnutí a stáří v rychle se měnícím světě*, Oficyna Wydawnicza Humanitas, Sosnowiec–Praga 2013.
- Tomczyk Ł., *„Latarnicy cyfrowej edukacji” jako centralno-obywatelskie działanie na rzecz likwidacji komputerowego analfabetyzmu*, [w:] *Seniorzy w świecie nowych*

- technologii. *Implikacje dla praktyki edukacyjnej oraz rozwoju społeczeństwa informacyjnego*, „Biblioteka Gerontologii Społecznej” 1–2/2013, Wyd. Naukowe Śląsk, Katowice 2013b.
- Trafiątek E., *Oświata w integracji osób starszych*, [w:] *Trzeci wiek bez starości*, Wyd. Wszechnica Świętokrzyska, Kielce 2000.
- Trafiątek E., *Edukacja, integracja i aktywizacja ludzi w starszym wieku. Polska a Europa*, [w:] *Seniorzy w rodzinie, instytucji i społeczeństwie*, Wyd. Wyższa Szkoła Zarządzania i Marketingu, Sosnowiec 2005.
- Trafiątek E., *Edukacja gerontologiczna a upodmiotowienie człowieka starszego*, [w:] *W obliczu starości*, Wyd. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Katowice 2007.
- Tureckiová M., *Možnosti a dilemata uplatňování konceptu celoživotního učení v současné fáze společenského vývoje*, [w:] *Celoživotní učení a sociální politika: vazby a přesahy*, AIVD ČR, Praha 2012.
- Turoś L., *Edukacja dorosłych wobec problemów wykluczenia społecznego*, [w:] *Edukacja dorosłych wobec współczesnego wykluczenia: współczesność i terażniejszość*, Wyd. ATA oraz Ateneum, Warszawa–Gdańsk 2012.
- Ubran M., *Niekonwencjonalne metody szkoleniowe*, GWSP, Sopot 2010.
- Vavřík M., *Sociální exkluze a ideologie*, [w:] *Inkluze versus exkluze – dilema sociální patologie*, Institut mezioborových studií, Brno 2010.
- Vavřín P., *Historie a současný stav univerzit třetího věku v České republice*, [w:] *Vzdělávání a rozvoj seniorů*, Univerzita Karlova Filozofická fakulta, Praha 2013.
- Vymazal J., *Mimoškolská výchova a vzdělávání dospělých a její institucionální systém v ČR*, Wyd. SPN, Praha 1990.
- Wallace P., *Psychologia internetu*, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 2001.
- Warzocha T., *Rola edukacji w społeczeństwie wiedzy*, „Trendy ve vzdělávání 2012 Technika, didaktika technických a přírodovědných předmětů”, Univerzita Palackého, Olomouc 2012.
- Wawrzyniak J., *Wpływ edukacji na jakość starości. Wybrane aspekty*, [w:] *Andragogika w ujęciu interdyscyplinarnym*, Wyd. Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2007.
- Wąsiński A., *Społeczeństwo informacyjne. Wyzwanie dla pedagogiki mediów*, Ośrodek Badania Rynku Sztuki Współczesnej, Poznań 2003.
- Wąsiński A., *Nowy „e-wymiar” kształtowania świadomości obywatelskiej w świetle wychowania do społeczeństwa informacyjnego*, [w:] *Samorządność wczoraj i dziś. Wychowanie do społeczeństwa obywatelskiego*, Wyd. Impuls, Kraków 2011.
- Wąsiński A., *Seniorzy w blogosferze. Od „cyfrowych imigrantów” do „cyfrowych autochtonów”*, [w:] *Seniorzy w świecie nowych technologii. Implikacje dla praktyki edukacyjnej oraz rozwoju społeczeństwa informacyjnego*, „Biblioteka Gerontologii Społecznej” 1–2/2013, Wyd. Naukowe Śląsk, Katowice 2013.
- Wenta K., *Metodyka stosowania technik komputerowych w edukacji szkolnej*, Wyższa Szkoła Humanistyczna TWP, Szczecin 1999.

- Węgrzyk I., Tomczyk Ł., *Wykluczenie cyfrowe w zinformatyizowanym świecie*, [w:] *Rola informatyki w naukach ekonomicznych i społecznych. Innowacje i implikacje interdyscyplinarne*, Tom 2, Wyższa Szkoła Handlowa, Kielce 2010.
- Winterfork-Spurk P., *Psychologia mediów*, Wyd. WAM, Kraków 2007.
- Wiza A., *Sposoby starzenia się. Postawy ludzi starszych wobec życia*, [w:] *Dyskursy Młodych Andragogów*, Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra 2004.
- Wnuk W., *Obszary opieki nad ludźmi starszymi*, [w:] *Nauczyciel andragog w społeczeństwie wiedzy*, Wyd. Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2007.
- Wolski K., *Internet z perspektywy rozwoju w wieku starczym*, [w:] *Całe życie w sieci*, Wyd. Uniwersytet Jagielloński, Kraków 2008.
- Wołoszyn S., *Oświata i wychowanie w XX wieku*, [w:] *Pedagogika. Podręcznik akademicki*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2003.
- Woynarowska B., *Charakterystyka rozwoju fizycznego i motorycznego oraz sposoby zaspokajania potrzeb biologicznych w poszczególnych okresach życia*, [w:] *Biomedyczne podstawy kształcenia i wychowania*, PWN, Warszawa 2010.
- Zakowicz I., *Uniwersytet Trzeciego Wieku wobec społecznego wykluczenia seniorów*, [w:] *Uniwersytety Trzeciego Wieku – przeciw wykluczeniu dla społeczeństwa wiedzy*, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2012.
- Zakowicz I., *Starość (nie)medialna*, [w:] *Seniorzy w świecie nowych technologii. Implikacje dla praktyki edukacyjnej oraz rozwoju społeczeństwa informacyjnego*, „Biblioteka Gerontologii Społecznej” 1–2/2013, Wyd. Naukowe Śląsk, Katowice 2013.
- Ziębińska B., *Uniwersytety Trzeciego Wieku jako instytucje przeciwdziałające marginalizacji osób starszych*, Wyd. Naukowe Śląsk, Katowice 2010.
- Zimbardo P., Johnson R., Mccann V., *Psychologia. Kluczowe koncepcje. Motywacja i uczenie się*, Wyd. PWN, Warszawa 2011.
- Zych A., *Człowiek wobec starości. Szkice z gerontologii społecznej*. Wyd. Śląsk, Katowice 1999.
- Zych, A., *Przekraczając smugę cienia. Szkice z gerontologii i tanatologii*, Wyd. Naukowe Śląsk, Katowice 2009.
- Żdziebło K., *Problemy zdrowotne i społeczne starzejącego się społeczeństwa a wyzwania współczesnej gerontologii*, [w:] *Starość – obawy, nadzieje, oczekiwania. Wybrane zagadnienia z gerontologii*, „Stowarzyszenie Nauka Edukacja Rozwój”, Ostrowiec Świętokrzyski 2009.

Źródła internetowe

- Batorski D., *Relacja wykluczenia społecznego z wykluczeniem informacyjnym* [online], 2013 [cit. 2013-05-01]. Dostępne z: http://biblioteka.mwi.pl/index.php?option=com_k2&view=item&id=32:relacja-wykluczenia-spo%C5%82ecznego-z-wykluczeniem-informacyjnym&Itemid=3

- Błasiak D., Ciupek K., *Obserwatorium Integracji Społecznej, Projekt 1.16 Koordynacja na rzecz aktywnej integracji – prezentacja PPT* [online], 2012 [cit. 2013-05-05]. Dostępne z: http://rops-katowice.pl/ois/?page_id=18
- Boni M., *Polska 2030 Wyzwania rozwojowe, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów* [online], 2009 [cit. 2010-10-11]. Dostępne z: <https://zds.kprm.gov.pl/raport-polska-2030-wyzwania-rozwojowe>
- Boratyn M., *Komunikowanie się w wieku senioralnym, niepublikowana praca magisterska napisana pod kierunkiem dr hab. prof. UJ Marii Kielar-Turskiej* [online], 2002 [cit. 2013-01-15]. Dostępne z: http://www.zpriw.cba.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=112%3Acurrentdoctorants&Itemid=37
- Buchlákóvá L., *Lotéria prítiahne seniorov k internet* [online], 2013 [cit. 2013-04-14]. Dostępne z: <http://spravy.pravda.sk/ekonomika/clanok/291940-loteria-pritiahne-seniorov-k-internetu/>
- Census Bureau“S International Programs Center For Demographic And Economic Studies. *Demographic Overview – World*, [online], 2012 [cit. 2014-02-02]. Dostępne z: <http://www.census.gov/population/international/data/idb/region.php?N=%20Results%20&T=13&A=aggregate&RT=0&Y=2012&R=1&C=>
- Czerski P., *My, dzieci sieci*, [online], 2012 [cit. 2012-09-09]. Dostępne z: <http://www.dziennikbaltycki.pl/artukul/506821,pisarz-piotr-czerski-my-dzieci-sieci,id,t.html?cookie=1>
- Česká Reklama, [online], 2013 [cit. 2013-06-02]. Dostępne z: <http://www.facebook.com/photo.php?fbid=489553371090613&set=a.179796208732999.37518.179793908733229&type=1&theater> [15.02.2013]
- Chytrý Telefon Pro Seniors. *Big Launcher*, [online], 2013 [cit. 2014-02-01]. Dostępne z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=name.kunes.android.launcher.activity&hl=pl>
- Dálkový Ovladač Pro Seniors, [online], 2012 [cit. 2013-02-15]. Dostępne z: <http://www.anteny-milovice.cz/katalog/dalkovy-ovladac-seki-slim-programovatelnycerny.html>
- Eurostat. *Households – level of Internet access*, [online], 2014a [cit. 2014-02-15]. Dostępne z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/graph.do?tab=graph&plugin=1&language=en&pcode=tin00134&toolbox=type>
- Eurostat. *Individuals' level of computer skills*, [online], 2014c [cit. 2014-02-15]. Dostępne z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdsc460&plugin=1>
- Eurostat. *Individuals who never used the Internet - whether at home, at work or from anywhere else and whether for private or professional purposes*, [online], 2014b [cit. 2014-02-15]. Dostępne z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tin00093>

- Ferry M., Baker R., *Strategie regionalne a starzenie się społeczeństwa*, Komitet Regionów, Bruksela [online], 2006 [cit. 2012-05-15]. Dostępne z:
- Fihel A., Okólski M., *Bilans demograficzny Polski w roku 2033*, Wyd. MRR, Warszawa. [online], 2007 [cit. 2012-07-28]. Dostępne z: www.mir.gov.pl/rozwoj_regionalny/.../polska...2033/.../Okolski.pdf
- Fundacja dla UJ. *Samookredytacja*, [online], 2013 [cit. 2014-01-10]. Dostępne z: <http://www.utw.pl/index.php?id=50>
- Głomb K., *Kompetencje cyfrowe. Dokument roboczy Komisji Europejskiej, Stowarzyszenie Miasta w Internecie* [online], 2009 [cit. 2014-01-10]. Dostępne z: http://biblioteka.mwi.pl/index.php?option=com_k2&view=item&id=278:kompetencje-cyfrowe-dokument-roboczy-komisji-europejskiej&Itemid=3
- Golini A., *The changing age structure of population and its consequences for development. In United Nations, Challenges of world population in the 21st century, the changing age structure of population and its consequences for development. Panel Discussion*, New York. [online], 2006 [cit. 2012-02-05]. Dostępne z: http://www.un.org/esa/population/publications/2006Changing_Age/Age_Structure.htm
- Guzowski M., Zaroda M., *Poznawaj świat przez Internet. Poradnik dla latarników cyfrowej Polski* [online], 2012 [cit. 1998-06-13]. Dostępne z: <http://www.google.pl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCoQFjAA&url=http%3A%2F%2Fstarylatarnik.mwi.pl%2Fphoca-download%2Fcategory%2F1-biblioteka%3Fdownload%3D24%3Aporadnik-dla-latarnikow-polski-cyfrowej&ei=D9YQU5L2NYaf7gbL34H4Aw&usq=AFQjCNFlqMVuHOSQOTR7NUxdEuSLKzaM5A&sig2=17RXkqRa85gfR5cDrYcUA&bvm=bv.62286460,d.ZGU>
- Komisja Europejska. *Aktywne starzenie się*, [online], 2012 [cit. 2012-07-16]. Dostępne z: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_378_fact_pl_pl.pdf
- Komisja Europejska. *The 2012 Ageing Report. Economic and budgetary projections for the EU-27 Member States (2010–2060)* [online], 2012 [cit. 2013-04-18]. Dostępne z: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2012/2012-ageing-report_en.htm
- Komisja Wspólnot Europejskich. *Zielona Księga „Wobec zmian demograficznych: nowa solidarność między pokoleniami”* [online], 2005 [cit. 2012-05-18]. Dostępne z: http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/situation_in_europe/c10128_pl.htm
- Krzyżanowska Ł., Danielewicz M., *Mobilny Internet 50+. Nowe media w rękach starszych użytkowników. Raport Badawczy* [online], 2010 [cit. 2012-05-16]. Dostępne z: <http://mobilnyinternet.blox.pl/html/1310721,262146,21.html?617963>
- Mobilni Telefon Pro Seniorzy*, [online], 2013 [cit. 2013-12-01]. Dostępne z: http://www.t-mobile-trendy.pl/artukul,2813,emporia_talkcomfort_komfortowy_telefon_dla_seniora,testy,1.html

- Monitorování Dávkování Léků.* [online], 2013 [cit. 2013-12-03]. Dostupné z: <http://www.medicaltags.co.uk/tabtime/tabtime-super-8-pill-alarm-box-large.jpg>
- Orzeł J, Głomb K., *Pokolenie 50+. Pierwsze kroki w cyfrowy świat, Stowarzyszenie Miasta w Internecie* [online], 2013 [cit. 2013-05-19]. Dostupné z: http://warsztaty.mac.gov.pl/integracja_cyfrowa/lib/exe/fetch.php?media=materiale:raport_pokolenie_50_.pdf
- PBI/GEMIUS. Internet coraz starszy* [online], 2013 [cit. 2013-01-24]. Dostupné z: <http://www.gemius.pl/pl/aktualnosci/2013-01-21/01>
- Population Division Of The Department Of Economic And Social Affairs Of The United Nations Secretariat (2012), World Population Prospects: The 2010 Revision,* [online], 2013 [cit. 1998-06-13]. Dostupné z: un.org/wpp/Other-Information/faq.htm ISBN
- Porozumienie UTW,* [online], 2013 [cit. 2014-02-01]. Dostupné z: <http://www.porozumienieutw.com.pl/index-2.html>
- Projekt Z myszką za Pan Brat* [online], 2012 [cit. 2013-11-01]. Dostupné z: <http://www.tampere.fi/kirjasto/nettinysse/zmyszkazapanbrat/zmyszkazapanbrat.html> [15.02.2013]
- PTG – Polskie Towarzystwo Gerontologiczne, Historia polskiej myśli gerontologicznej i Polskiego Towarzystwa Gerontologicznego,* [online], 2013 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: http://www.gerontologia.org.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=4
- Rada Ministrów. Rządowy program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2012–2013, załącznik do Uchwały nr 137 Rady Ministrów z dnia 24 sierpnia 2012 r.,* Warszawa, [online], 2012 [cit. 2012-11-15]. Dostupné z: <http://www.infor.pl/monitor-polski,rok,2012,nr,127/poz,642,uchwala-nr-137-rady-ministrow-w-sprawie-ustanowienia-rzadowego-programu-na-rzecz.html>
- Radziwił K., Wpływ postępu w medycynie na przyszłość gospodarki. Raport Starzejące się społeczeństwo jako wyzwanie ekonomiczne dla europejskich gospodarek,* [online], 2013 [cit. 1998-06-13]. Dostupné z: http://www.wegrow.psse.waw.pl/UserFiles/wegrow/File/Raport_Starzejace_Sie_Spoleczenstwo.pdf
- Royal Pingdom. Internet 2012 w liczbach,* [online], 2013 [cit. 2013.01.21]. Dostupné z: <http://www.wirtualnemedia.pl/artukul/internet-2012-w-liczbach>
- SGS – Stowarzyszenie Gerontologów Społecznych. Wstęp,* [online], 2013 [cit. 2013-05-13]. Dostupné z: <http://www.gerontolodzy.pl/>
- Srokowski Ł., Praca z grupą. Podręcznik dla przewodników po Internecie,* [online], 2012 [cit. 2013-05-17]. Dostupné z: <https://latarnicy.pl/knowledge-base/tiling/edukacja-osob-starszych/>
- Tablet Pro Seniorzy. Overmax wprowadza tablet dla seniorów,* [online], 2013 [cit. 2013-12-19]. Dostupné z: http://www.t-mobile-trendy.pl/artukul,5961,overmax_wprowadza_tablet_dla_seniorow,technewsy,20.html

- Urbanowicz K., *Doskonalenie kompetencji trenerskich. Wskazówki dla osób prowadzących zajęcia komputerowe w bibliotekach*, [online], 2013 [cit. 2013-11-14]. Dostępne z: http://www.biblioteki.org/pl/informacja_dla_obywateli/metodyka
- Urbanowicz K., *Jak przygotować zajęcia komputerowe dla osób dorosłych w bibliotekach*, [online], 2012 [cit. 1998-06-13]. Dostępne z: http://www.biblioteki.org/pl/informacja_dla_obywateli/metodyka
- Wasiński A., *Addiction on new media among children and adolescents in Poland (English)*, [online], 2012 [cit. 2012.09.09]. Dostępne z: plik ppt, <http://konferencje-bezpecei.cz/?akce=prezentace>
- Zespół Ekspertów Komitetu Farmaceutycznego Amerykańskiej Izby Handlowej W Polsce. *Starzejące się społeczeństwo jako wyzwanie ekonomiczne dla europejskich gospodarek*, [online], 2011 [cit. 2012-03-17]. Dostępne z: http://www.wegrow.psse.waw.pl/UserFiles/wegrow/File/Raport_Starzejace_Sie_Spoleczenstwo.pdf
- Zickuhr K., Smith A., *Digital differences*, [online], 2012 [cit. 2013-07-28]. Dostępne z: http://www.pewinternet.org/~media/Files/Reports/2012/PIP_Digital_differences_041312.pdf